

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie**

Olsztyn, dnia 2 lutego 2010 r.

P/09/158
LOL-410-37-12/2009

Pan

Jarosław Matłach

Starosta Szczycieński

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie przeprowadziła w Starostwie Powiatowym w Szczycie („Starostwie”) kontrolę, którą objęto udzielanie koncesji na wydobywanie kopalin pospolitych oraz nadzór nad ustalaniem opłat eksploatacyjnych z tego tytułu w latach 2007-2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 14 stycznia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Staroście niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia udzielanie przez Pana Starostę koncesji na wydobywanie kopalin pospolitych oraz sprawowanie nadzoru nad działalnością wydobywczą w okresie objętym kontrolą. Podstawą pozytywnej oceny były wszechstronne i wnikliwe działania Pana Starosty poprzedzające wydanie koncesji oraz terminowość prowadzonych postępowań koncesyjnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- 1) nieokreślenia w koncesjach terminu rozpoczęcia działalności wydobywczej,
- 2) nieskuteczności nadzoru nad działalnością przedsiębiorców posiadających koncesje,

- 3) niewydawania decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia wysokości opłaty eksploatacyjnej w przypadkach niewywiązania się przedsiębiorców z obowiązku przedłożenia kwartalnych informacji o ilości wydobytej kopaliny i wysokości opłaty eksploatacyjnej lub przedkładania informacji nasuwających zastrzeżenia, co stanowiło naruszenia art. 84 ust. 10 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze² (dalej ustawa Pgg),
- 4) niewydania przez organ koncesyjny decyzji w sprawie naliczenia podwyższonej opłaty eksploatacyjnej przedsiębiorcy wydobywającego kopalinę bez wymaganej koncesji, co było niezgodne z art. 85a ust. 1 ustawy Pgg,
- 5) niepodjęcia w czterech przypadkach działań na rzecz zastosowania sankcji, przewidzianych art. 119a ustawy Pgg, wobec osób nielegalnie wydobywających kopalinę,
- 6) niezatrudnienia geologa powiatowego.

1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Pana Starosty poprzedzające wydanie decyzji koncesyjnych. W okresie objętym kontrolą zostały wydane trzy koncesje na wydobywanie kopalin pospolitych, na podstawie których dwóch przedsiębiorców wydobywało piasek i żwir. Przed wydaniem koncesji, w każdym przypadku dokonano uzgodnień z wójtami gmin, na terenie których znajdowały się tereny górnicze, a także zasięgnięto opinii nadzoru górniczego i geologicznego oraz marszałka województwa warmińsko-mazurskiego. Wydane decyzje, zgodnie z wymogami ustawy Pgg, określały m.in. rodzaj i sposób prowadzenia działalności objętej koncesją, przestrzeń, na której miała być prowadzona działalność wraz z wyznaczeniem obszaru i terenu górniczego, jak również wymagania co do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego. Jednak w treści wszystkich koncesji nie określono terminu rozpoczęcia działalności wydobywczej. Za datę rozpoczęcia działalności, jak wyjaśniono, przyjęto umownie datę uprawomocnienia się decyzji koncesyjnej. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zgodnie z art. 22 pkt 3 ustawy Pgg, określenie okresu ważności koncesji ze wskazaniem terminu rozpoczęcia działalności jest niezbędnym elementem koncesji.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia terminowość rozpatrywania wniosków o udzielenie koncesji. Spośród trzech, przeprowadzonych w okresie objętym kontrolą, postępowań koncesyjnych, jedno zostało zakończone w terminie określonym w art. 35 § 3

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm.

ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³. W dwóch pozostałych przypadkach, z przyczyn niezależnych od Pana Starosty, postępowania w tym zakresie trwały ponad cztery miesiące. Wnioskodawca – zgodnie z art. 36 § 1 i 2 Kpa – został powiadomiony o przyczynach zwłoki oraz o nowym terminie załatwienia sprawy.

3. Najwyższa Izba Kontroli uważa za niewystarczający i nieskuteczny nadzór sprawowany przez Pana Starostę nad działalnością przedsiębiorców posiadających koncesje, polegający na prowadzeniu kontroli na miejscu oraz monitorowaniu przekazywania przez przedsiębiorców kwartalnych informacji o wydobywaniu wraz z kopiami dowodów dokonanych opłat eksploatacyjnych. Stwierdzono bowiem, że w badanym okresie:

- kontrole na miejscu przeprowadzono u pięciu spośród 10 przedsiębiorców posiadających koncesje w przedmiotowym zakresie;
- w przypadkach niedostarczenia przez przedsiębiorców kwartalnych informacji o ilości wydobytej kopaliny i wysokości opłaty eksploatacyjnej, działania ograniczono do telefonicznego przypominania przedsiębiorcom o tym obowiązku. Nie stosowano natomiast sankcji wynikającej z art. 84 ust. 10 ustawy Pgg, tj. w przypadkach niedopełnienia przez przedsiębiorców obowiązku wniesienia opłaty eksploatacyjnej lub niezłożenia informacji o ilości wydobytej kopaliny, nie wydawano decyzji administracyjnych o wysokości tej opłaty, określonej na podstawie własnych ustaleń;
- od jednego przedsiębiorcy wyegzekwowano z opóźnieniem kwotę 24 zł z tytułu korekty opłaty eksploatacyjnej, należnej Narodowemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dokonując tego dopiero w trakcie kontroli NIK..

4. Pozytywnie należy ocenić, że w ramach nadzoru nad eksploatacją złóż kopalin pospolitych na terenie powiatu, Pan Starosta podjął czynności wyjaśniające we wszystkich 12 przypadkach, w których zachodziło podejrzenie ich wydobywania bez koncesji. W wyniku tych czynności ustalono, że w pięciu przypadkach faktycznie miało miejsce nielegalne wydobywanie kopalin, w tym przez przedsiębiorcę prowadzącego działalność gospodarczą.

5. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia niewywiązanie się przez Pana Starostę z obowiązku wynikającego z art. 85a ust. 1 ustawy Pgg, tj. nienaliczenia podwyższonej opłaty eksploatacyjnej przedsiębiorcy wydobywającemu kopalinę bez wymaganej koncesji. Do dnia zakończenia kontroli NIK decyzja w tej sprawie nie została wydana, a wysokość opłaty (wg

³ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

wyliczeń pracownika Starostwa) wyniosła 114.979 zł. W pozostałych czterech przypadkach nielegalnego wydobywania kopalin, działania służb Pana Starosty ograniczyły się do oględzin nieruchomości oraz poinformowania ich właścicieli o konieczności posiadania koncesji. Mimo, iż w myśl art. 119a ustawy Pgg, wydobywanie kopaliny, wbrew zakazowi określone w art. 15 ust. 4 tej ustawy⁴, jest wykroczeniem i podlega karze grzywny, nie podjął Pan Starosta działań zmierzających do ukarania sprawców.

6. Organem administracji geologicznej, w myśl postanowień art. 101 pkt 3 ustawy Pgg, jest starosta działający przy pomocy geologa powiatowego. Geolog nie został zatrudniony w Starostwie. Zagadnieniami z zakresu udzielania koncesji na wydobywanie kopalin oraz nadzoru nad wnoszeniem opłat eksploatacyjnych zajmowało się dwóch pracowników Wydziału Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa. Pracownicy Ci nie byli dostatecznie wyposażeni w sprzęt służący do kontroli przedsiębiorców eksploatujących kopaliny, zwłaszcza do pomiarów (szacunków) wielkości wydobywania oraz sprawdzania rzędnych obszarów i terenów górniczych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) określanie w decyzjach o udzieleniu koncesji terminu rozpoczęcia działalności wydobywczej,
- 2) zwiększenie skuteczności nadzoru nad eksploatacją złóż kopalin pospolitych na terenie powiatu, m.in. poprzez objęcie kontrolą na miejscu wszystkich przedsiębiorców wydobywających kopaliny pospolite oraz wykorzystanie uprawnień ustawowych w każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.
- 3) naliczanie podwyższonej opłaty eksploatacyjnej w każdym stwierdzonym przypadku wydobywania kopaliny bez wymaganej koncesji przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą oraz powiadamianie organów ścigania o osobach nielegalnie wydobywających kopaliny.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, stosownie do art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Starosty w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania

⁴ art. 15 ust. 4 stanowi, że zabrania się wydobywania kopalin wykonywanego inaczej niż jako koncesjonowana działalność gospodarcza w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

wniosków, bądź o podjętych działaniach na rzecz ich realizacji lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Staroście prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem